

4. International Communication and the Global Marketplace – Communication for Business Professionals [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://ecampusontario.pressbooks.pub/commbusprofcdn/chapter/international-communication-and-the-global-marketplace/>

5. Why is English Considered a Global Language? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.teflcourse.net/blog/why-is-english-considered-a-global-language/>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-40>

Шаповаленко Н. М.

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри мовної підготовки,
Одеський державний університет внутрішніх справ*

ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ «МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ»

Для розуміння міжкультурної комунікації як, в першу чергу, соціокультурного феномену, необхідно проаналізувати поняття, що є базовими для осмислення даного явища. Визнаючи за основу міжкультурної комунікації культуру, зазначимо, що в сучасних гуманітарних науках поняття «культура» є фундаментальним і виступає в якості чинника соціального розвитку, засобу гармонізації стосунків між людиною і природою, особистістю і суспільством. Культура, що є предметом дослідження багатьох галузей гуманітарного знання, відображає основоположні сторони і явища людського буття: матеріальні та духовні надбання людства, поведінку людей та їх взаємодію, прояви власне людської сутності. Водночас, постійно змінюючись і динамічно розвиваючись, культура була і залишається своєрідним засобом адаптації людини до соціуму.

Досліджуючи еволюцію поглядів на природу та сутність культури і підходів до її вивчення, можна зазначити, що початкове значення терміну «культура» в перекладі з латинської мови це «обробіток», «розвиток» «виховання», «освіта», «шанування». У відповідності до такого розуміння людина досягає певного рівня культури не тільки завдяки своїй природі, але й в результаті мислення та спеціального виховання. Зокрема, в основі античної освіченості лежала система раціонального знання та формування людини за громадянським взірцем із одночасним збереженням єдності з природою. Пізнання й навчання спрямовані на оволодіння змістом іншомовної культури, але воно стає

можливим саме в процесі вивчення та навчання іноземної мови. Важливим і невід'ємним у цьому процесі є вивчення інших педагого-психологічних дисциплін, взаємозв'язаних з іноземною мовою в тому чи іншому аспекті. Взаємодія дисциплін сприятиме розвитку міжкультурної комунікативної компетенції майбутніх офіцерів для готовності до спілкування на міжкультурному рівні. Володіння цією компетенцією дасть змогу подолати бар'єри комунікації й уникнути «культурного шоку», який виникає в разі незнання звичаїв, традицій, культурного життя країни, у якій перебуває індивід. Міжкультурна комунікаційна компетенція включає в себе міжкультурну комунікацію, що є невід'ємним елементом цієї компетенції й при оволодінні якою людина спілкується поза мовними кордонами, розвиває свою інтеркультуру та стає здатна до міжнародної мобільності. При інтегрованому підході до вивчення іноземної мови з іншими військовими дисциплінами іншомовна культура стає змістом іншомовної підготовки.

Мова відображає загальний рівень культури спеціаліста будь-якого фаху, стає своєрідним її показником. Опанування принципами й засадами ділової комунікації є свідченням професійної зрілості фахівця. Важливим чинником підвищення ефективності роботи органів внутрішніх справ є налагодження відносин співпраці поліції з населенням на основі взаємодовіри, взаєморозуміння (осмислення, оцінка інтересів і цілей одне одного, прийняття їх як своїх) та взаємодії (процес обміну видами діяльності; буває одноразовий та постійний). Взаємовідносини поліції та населення можуть впливати на рівень ефективності діяльності поліцейських з охорони громадського порядку, профілактиці і попередженню злочинів, боротьбі зі злочинністю в цілому. Працівник поліції має володіти не лише професійними знаннями, але ще хоча б мати достатні навички з основ психолінгвістики, соціолінгвістики, юрислінгвістики. Від якості контакту працівника поліції з різними групами населення буде залежати ефективність його діяльності. Одним із визначальних чинників ефективної роботи працівника поліції буде правильно сформована фахова комунікативна компетенція. У спілкуванні працівник поліції: отримує необхідну для розкриття злочину інформацію; керує процесом ведення бесіди, іноді у важких умовах; передає письмово вербальну інформацію. З практики відомо, оволодіння комунікативними навичками може затягнутися, а це впливає на адаптаційні процеси у фаховій діяльності поліцейського і може призвести особу до розчарування та звільнення з роботи.

Комунікативна компетентність – це спроможність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, яка включає уміння розширювати (або звужувати) коло спілкування, розуміти партнера по спілкуванню, прогнозувати наслідки різноманітних комунікативних ситуацій. Саме контакти в агресивному комунікативному середовищі складають основу фахового спілкування працівника поліції. У частини працівників МВС чинник агресивності середовища спілкування може викликати високу напруженість міжособистісних контактів, що негативно впливає на виконання фахової діяльності і самовідчуття працівника в цілому. Профілактика несприятливих станів і подолання негативних тенденцій у фаховому спілкуванні потребує спеціальної уваги у вигляді професійних тренінгів.

Комунікації – це також засоби, за допомогою яких люди будують відносини один з одним і розуміють почуття один одного; відносини (досл. комунікації) між батьками й дітьми часто дуже складні. Однак, як стверджують вчені, навіть за умови володіння однією й тією самою мовою люди не завжди можуть правильно зрозуміти один одного: причина цього – саме відмінності культур. Максимальний розвиток комунікативних здібностей слухачів ось основне, перспективне, але дуже нелегке завдання, яке стоїть перед викладачами іноземних мов. Для його рішення потрібно оволодіти й новими методами викладання, які спрямовані на розвиток усіх чотирьох видів володіння мовою, і зовсім нові навчальні матеріали, за допомогою яких можна навчити людей ефективно спілкуватися. При цьому, певна річ, не можна відмовлятися від усіх старих методик, а брати з них усе найкраще, корисне, яке пройшло практику викладання.

Пізнання й навчання спрямовані на оволодіння змістом іншомовної культури, але воно стає можливим саме в процесі вивчення та навчання іноземної мови. Важливим і невід’ємним у цьому процесі є вивчення інших педагого-психологічних дисциплін, взаємозв’язаних з іноземною мовою в тому чи іншому аспекті. Взаємодія дисциплін сприятиме розвитку міжкультурної комунікативної компетенції майбутніх офіцерів для готовності до спілкування на міжкультурному рівні. Володіння цією компетенцією дасть змогу подолати бар’єри комунікації й уникнути «культурного шоку», який виникає в разі незнання звичаїв, традицій, культурного життя країни, у якій перебуває індивід. Міжкультурна комунікаційна компетенція включає в себе міжкультурну комунікацію, що є невід’ємним елементом цієї компетенції й при оволодінні якою людина спілкується поза мовними кордонами, розвиває свою інтеркультуру та стає здатна до міжнародної мобільності. При інтегрованому підході до вивчення іноземної мови з іншими

військовими дисциплінами іншомовна культура стає змістом іншомовної підготовки.

Так, і в наш тяжкий час дуже потрібна професія військово-службовця. Специфіка професійної діяльності військовослужбовців вимагає від них готовності до ефективної міжособистісної взаємодії з підлеглими, товаришами по службі, а також громадянами в щоденному житті та в екстремальних ситуаціях. Це висуває особливі вимоги до формування комунікативної компетентності майбутнього офіцера, тобто не лише до покращення змісту й методики його професійної підготовки, а й до розвитку його духовної культури. Пізнання й навчання спрямовані на оволодіння змістом іншомовної культури, але воно стає можливим саме в процесі вивчення та навчання іноземної мови. Важливим і невід'ємним у цьому процесі є вивчення інших педагого-психологічних дисциплін, взаємозв'язаних з іноземною мовою в тому чи іншому аспекті. Взаємодія дисциплін сприятиме розвитку міжкультурної комунікативної компетенції майбутніх офіцерів для готовності до спілкування на міжкультурному рівні.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Вивчення іноземної мови є однією з умов професійного та загальнокультурного формування сучасного офіцера Збройних сил України, сприяє підвищенню рівня гуманітарної підготовки й загальної ерудиції фахівців, активізує їхній інтелектуальний потенціал.

Для того, щоб майбутній офіцер міг брати участь у діалозі культур із представниками Збройних сил інших країн, він повинен володіти міжкультурною компетенцією, яка дасть йому змогу нарівних висловлювати свою думку, захищати власну точку зору, стверджувати або заперечувати думку інших, погоджуватися чи не погоджуватися з нею в певній комунікативній ситуації. Звідси випливає проблема ролі й місця міжкультурної комунікації в іншомовній підготовці майбутніх офіцерів. Потрібно усвідомлювати, що помилки культурної поведінки можуть викликати непорозуміння та навіть конфлікти. Нові умови життя радикально змінили завдання, які стоять перед викладачами іноземних мов, а зокрема перед викладачами військових навчальних закладів: вони повинні випускати спеціалістів зі знанням не тільки іноземної мови, але й із володінням навиками міжнародного та міжкультурного спілкування, яких потребує сучасне суспільство.

Список використаних джерел:

1. Козак А. Міжкультурна комунікація в контексті діалогу культур / Козак А. // Наукові записки. – 2014. – № 118. – С. 106-110.

2. Бойчук Н.В. Переклад як засіб міжкультурної комунікації / Бойчук Н.В. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://philology.knu.ua/library/zagal/Movni_i_konceptualni_2013_43_1/140147.pdf

3. Методичні рекомендації по організації самостійної роботи студентів до курсу «Проблеми міжкультурної комунікації та перекладу» / Т. Ю. Введенська – видавництво Нац. гірн. ун-ту– Д.: ДВНЗ «НГУ», 2014. – 54 с.

4. Буркало Н.І. Соціально-психологічні аспекти міжкультурної комунікації / Буркало Н.І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Psihologia/12_134480.doc.htm

5. Шумський О. Л. Професійна комунікація правоохоронців у контексті міжкультурної взаємодії / Шумський О. Л. // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:// Vnadsps_2013_2_18.pdf](file://Vnadsps_2013_2_18.pdf)

6. Вовчанська Л. С. Комунікативна міжкультурна взаємодія працівників правоохоронних органів / Вовчанська Л. С. // Наукові записки Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2014. – № 23. – С. 37-38.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-280-0-41>

Шаркова С. Ф.

*кандидат психологічних наук, доцент,
докторант, Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України*

ПРО ШЛЯХИ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОГО ДОСВІДУ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО НАВЧАННЯ

Якщо орієнтуватися на вимоги розвинутих країн до підготовки бакалаврів наук, у якості завдання першого етапу навчання у вищій школі постає створення широкої загальноосвітньої та загальнонаукової бази для подальшого набуття професійних знань [1; 3]. Певним чином рідна та іноземна мови можуть вивчатися з позицій мовної картини світу, що сприятиме розвитку аналітичного мислення, активізації творчого потенціалу студентів, об'єктивізації практичного досвіду світопізнання, відображеному у мові. У представленому матеріалі ми надаємо деякі приклади вправ, які сприятимуть розвитку картин світу та інтеграції пізнавального досвіду студентів.